

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. ifj. Hirsch Tamás pártfogó ügyvéd (jogi képviselő címe) által képviselt kk. I.rendű felperes neve (I.r.felperes címe) I. rendű és kk. II.rendű felperes neve (II.r. felperes címe) II. rendű felpereseknek I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe) I. rendű alperes és I.rendű alperes nevené (I.rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2005. november hó 18. napján meghozott 24.P.632.659/2004/11. számú ítélete ellen a felperesek részéről 12. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A felpereseket képviselő pártfogó ügyvéd díját 7.200 (hétezer-kétszáz) forintban - amelyből 6.000 (hatezer) forint a munkadíj és 1.200 (ezerkétszáz) forint az áfa - állapítja meg, és az ellátmány terhére kiutalni rendeli.

A le nem rótt 900.000 (kilencszázezer) forint fellebbezési illetéket és a pártfogó ügyvéd díját az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

GY.I.né sz. S.A. alperesi jogelőd dr.Kné dr. Gy.A. örökhagyó édesanyja volt. Az örökhagyó a felperesek édesapjával a vállalkozása, a (...) Bt. útján került kapcsolatba és a Bt. egy, a felperesek édesapjával közösen használt irodában a (cím1) alatt működött. Az örökhagyó 2000. május 29. napján ügyvédi letétbe helyezett végrendeletet tett, amelyben teljes ingó és ingatlan vagyonát egymás közt egyenlő arányban a felperesekre hagyta azzal a kikötéssel, hogy a felperesek

törvényes képviselői - amennyiben azt édesanyja elfogadja - kötelesek az édesanyjáról otthonában gondoskodni, amelyet szociális otthonnal, öregek otthonával vagy egyébbel nem lehet helyettesíteni. 2001. november 26. napján az örökhagyó újabb végrendelet megnevezésű okiratot alkotott, amelyben végakarataira vonatkozó minden korábban tett ígéretét, nyilatkozatát írásba foglalt végrendeletét visszavont, hatálytalannak nyilvánított. A géppel írt okiratot az örökhagyó a budapesti lakásán E.A. és E.né P.E. tanúk előtt írta alá, majd azt a tanúk - ebben a minőségükben - is aláírták. Az örökhagyó 2002. június 27-én hunyt el, a közjegyző az örökhagyó hagyatékát a 2003. április 24. napján kelt ideiglenes hagyatékátadó végzéssel az alperesi jogelődnek adta át törvényes öröklés jogcímén. A peres eljárás időtartama alatt 2006. május 5. napján az örökhagyó édesanyja elhunyt, örökösei az (...)/20. szám alatti közjegyzői végzés alapján az alperesek, akik alperesi oldalon perbeléptek.

A felperesek pontosított keresetükben kérték, a bíróság állapítsa meg, hogy a 2001. november 26. napján kelt végrendelet, a peres felek viszonylatában érvénytelen, illetve ezen okirattal végrendeletet az örökhagyó nem alkotott, hagyatékának öröklésére ezért a felperesek jogosultak. Előadták, hogy az utóbbi végrendelet nem az örökhagyó akaratát tükrözi, keletkezésének, fellelésének körülményei aggályosak. Az okirat ugyan formailag valóban megfelelőnek tűnik, és azon nem vitatták, hogy az örökhagyó aláírása szerepel, de álláspontjuk szerint a végrendelet szövege és a tanúk aláírása csak később került az örökhagyó által már korábban aláírt üres lapra. Erre úgy kerülhetett sor, hogy a felperesek édesapja és az örökhagyó közös irodát használt és az ügymenet könnyítése érdekében írtak alá üres biankó papírokat, amelyeket ott tároltak és ezekhez az alperesi jogelőd vagy rokonai hozzáférhettek. Érthetetlennek tartották, hogy az egyébként jogban járatos örökhagyó ezt az okiratot miért nem helyezte ügyvédi letétbe, korábbi végrendeletéhez hasonlóan, vagy arról miért nem értesítette legalább a korábbi letétet őrző ügyvéd barátját. A végrendelet stílusa sem vall az örökhagyóra és semmilyen körülmény nem utalt arra, hogy az örökhagyó a végakarataát megváltoztatta volna és a későbbiekben még beszélt arról, hogy a felperesek javára végrendelkezett.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Az alperesi jogelőd előadta, hogy az örökhagyóval - annak a rövid házasságán kívül - mindig közös háztartásban élt. Az örökhagyó tudta, hogy személyes ingóságain kívül minden vagyon az alperesi jogelőd és házastársa (aki az örökhagyó édesapja) fennállott közös gazdálkodásának az eredménye. Az idegenekre hagyott örökséggel szemben a törvényes öröklési rend volt az örökhagyó végakarata. Az irodában nem voltak biankó aláírt papírok és a felperesek édesapja egyébként sem rendelkezett képviseleti jogosultsággal az örökhagyó cégében és nem volt arra sem jogosult, hogy az örökhagyó helyett bármilyen ügyben eljárjon.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Megállapította, hogy a felperesek személyes költségmentessége folytán le nem rótt 900.000 forint illetéket az állam viseli.

Ítéletét azzal indokolta, hogy bár a 2000. május 29. napján kelt végrendeletében a néhai ügy rendelkezett, hogy hagyatékát a kiskorú felperesek örököljék, ezt a végintézkedését utóbb a 2001. november 26. napján kelt végrendeletével visszavonta és így utat nyitott a törvényes öröklés rendjének. Az eljárás során meghallgatott két végrendeleti tanú aggálytalan vallomásából kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy a perben vitatott végrendelet a Ptk. 629. §-ának (1) bekezdésének b) pontjának első fordulatóban szabályozott rendjét követve keletkezett. Az a felperesi állítás, hogy a néhai aláírásával ellátott üres papírlapok a közösen használt irodában netán fellelhetők voltak, nem elegendő annak a feltételezésnek a megfogalmazására, hogy az örökhagyó nem vonta vissza a felperesek javára szóló - egyetlen közeli hozzátartozóját, az édesanyját mellőző - végintézkedését. A Ptk. rendelkezései alapján nem érvényességi feltétel a végrendelet ügyvédi letétbe helyezése. Az a tény pedig, hogy a néhai nem közölte a felperesek szüleivel megváltozott szándékát, azért nem vetheti fel a visszavonó végrendelet akarati hiányát, mert a törvény által elismert végintézkedési szabadságból következően az örökhagyónak jogában állt akként dönteni, hogy végintézkedésének tartalma életében ne váljon ismertté. Mindezek alapján a bíróság megállapította, hogy 2001. november 26-án az örökhagyó érvényes írásbeli magánvégrendeletet tett, ezért a felperesek keresetét elutasította. Tekintettel arra, hogy a meghallgatott végrendeleti tanúk vallomása a legcsekélyebb aggályt sem vetette fel, a bíróság mellőzte a felperesek szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványa teljesítését. A személyesen eljáró alperesnek perköltsége nem merült fel, és a felperesek személyes költségmentessége folytán a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen a felperesek fellebbeztek, és kérték az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését. Fellebbezésüket azzal indokolták, hogy az elsőfokú bíróság az eljárás során nem vizsgálta más, csak azt, hogy a végrendelet megfelel-e a formai követelményeknek, amelyet a végrendeleti tanúk meghallgatásával tett meg. Ez alapján az látszólag aggálytalannak is tűnik és éppen ez volt a célja annak, aki azt utólagosan kreálta. Elgondolkoztató azonban az, hogy a végrendeleti tanúk, akik a törvényes örökös rokonainak barátai, négy év távlatából egybehangzó vallomást tettek. A tanúknak volt lehetőségük megismerni előzetesen az eljárás menetét, a tanúk kihallgatása pedig aggályos, mert először az egyik tanú már előadta vallomását, és csak ez után egy másik tárgyaláson kerültek egyszerre mindketten meghallgatásra, így felkészülésre volt lehetőségük. Kérdéses, hogy az örökhagyó, holott kapcsolata a felperessel és a törvényes örökösével nem változott, miért másította meg mégis végakarátát. A felperesek állításának bizonyítására az elsőfokú bíróság nem adott lehetőséget, holott a szakértővel bizonyítani tudták volna, hogy a végrendelet szövege utólagosan került rágépelésre, az örökhagyó által már aláírt papírra, a tanúkkal pedig azt, hogy a végrendeleti tanúk előadása nem fedi a valóságot. Az elsőfokú bíróság ezért megsértette a Pp. 3. § -ának (1)

bekezdésében foglaltakat. Hivatkoztak továbbá a PK.82. állásfoglalásban foglaltakra is azzal, hogy a végrendekezés körülményeiből lehet következtetni a végrendelező valódi akaratára, amelyek viszont a felperes álláspontját támasztják alá, függetlenül attól, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása szerint sem a végrendelet ügyvédi letétbe helyezése, sem tartalmának az örökhagyó életében történő megismertetése az örökösökkel nem a végrendelet érvényességi kelléke.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyására irányult. Az örökhagyónak az alperesi jogelőd az édesanyja volt, míg a felperesekkel érdemi kapcsolatban nem állt, a felperesek édesapja volt az a közvetítő, akinek az örökhagyó befolyása alá került. Nem lehet ezért életszerűtlennek tartani az örökhagyó magatartását akkor, amikor másfél év elteltével édesanyja javára megváltoztatja végakarátát. Utalt arra, hogy az elsőfokú eljárás során a felek egyike sem kívánta feszegetni a korábbi, a felperesek javára szóló végrendelet keletkezésének okát és körülményeit.

A felperesek fellebbezése nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen, a bizonyítékok okszerű mérlegelésével állapította meg, és helyes az arra alapított döntése is, a Fővárosi Ítéltábla annak ténybeli indokaival egészében, jogi indokaival részben, az alábbi kiegészítéssel ért egyet.

Az örökhagyó a 2001. november 26. napján kelt végrendelet megnevezésű okirattal valójában nem alkotott végrendeletet, hanem a korábbi végrendeletét visszavonta. A Ptk. 650. §-ának (1) bekezdése szerint a végrendelet a visszavonással hatálytalanná válik. A visszavonásra - ha a törvény másként nem rendelkezik - a végrendelet tételére vonatkozó szabályok az irányadók. Az örökhagyó a 2001. november 26-án kelt okiratba foglalt nyilatkozatával nem tett halála esetére rendelkezést, hanem a törvényes öröklésnek nyitott utat, korábbi végrendelete visszavonásával. Az okiratba foglalt nyilatkozata a végrendelet tételére vonatkozó szabályokban foglaltaknak, mint ahogy azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította, megfelelt.

Az a körülmény, hogy az okirati tanúk egybehangzó vallomást tettek, nem teszi aggályossá az abban foglaltakat, hanem éppen megerősíti azt. A tanúk az alperesi jogelőd rokonainak ismerősei és nem merült fel, hogy bármilyen okból őket ne lehetne teljesen érdektelen tanúnak elfogadni, azzal a megjegyzéssel, hogy meghallgatásuk sorrendjétől és idejétől függetlenül a vallomástételre való felkészülésre a lehetőségük bármikor meg lett volna, ha fennáll ilyen szándékuk. Erre vonatkozó adat azonban az eljárás során nem merült fel, és ez a lehetőség nem jelentheti azt, hogy az eljárásból a tanúvallomások mint bizonyítékok kizárhatóak lennének.

Azt a tényt, hogy az örökhagyó valódi akarata lehetett a végrendelet visszavonása, alátámasztják az okirat keletkezésének a körülményei és annak tartalma is. A rossz egészségügyi állapotban lévő örökhagyó ekkor töltötte be 50. életévét, számot

vetett addigi életével és ez alapján jutott arra a következtetésre, hogy a felperesek helyett - akikkel kérdéses, hogy milyen viszonyban állt - a vele együtt élő édesanyját teszi örökösévé. Elfogadható az is, hogy az esetleges feszültségek és viták elkerülése végett erről senkit sem kívánt értesíteni. A felperesek csupán feltételezéseket adtak elő az állítólagosan aláírt és az általa és az örökhagyó által használt irodából idegenek által eltulajdonított lapokra vonatkozóan, az elkészült okirattal szemben azonban megalapozottnak tűnő aggály nem merült fel. Fővárosi Ítéltábla ezért egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a szakértői vélemény beszerzése mellőzhető volt. A tanúk meghallgatására irányuló felperesi bizonyítási indítvány a foganatosítása esetén sem eredményezhetett volna a felperesekre nézve kedvezőbb döntést, mert nem lett volna alkalmas az okiratban foglaltak megkérdőjelezésére, tekintettel arra, hogy a tanúk, azt a nem vitatott tényt tudták volna alátámasztani, hogy az örökhagyó nem szolt végrendelete visszavonásáról és azt ügyvédi letétbe sem helyezte. Beadványuk szerint ugyanis a felperesek a tanúk meghallgatását ezekre a tényekre és nem arra vonatkozóan kérték, hogy a végrendeleti tanúk előadása nem fedi a valóságot.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § -ának (2) bekezdése értelmében az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a kifejtett kisebb indokolásbeli eltéréssel helybenhagyta.

A felpereseket képviselő pártfogó ügyvéd díját a pártfogó ügyvéd és a kirendelt védő részére megállapítható díjról és költségekről szóló 7/2002. (III.30.) IM rendelet 5. §-ának (2) bekezdése alapján állapította meg. A Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint az eredménytelenül fellebbező felperesek személyes költségmentessége folytán a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján a felmerült pártfogó ügyvédi munkadíjból és le nem rótt fellebbezési illetékből álló költséget az állam viseli. A személyesen eljáró felpereseknek költségük nem merült fel.

Budapest, 2008. január 24.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.,
a tanács elnöke

Dr. Puskás Péter s.k.,
előadó bíró

Dr. Hőbl Katalin s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: